

ТОМОС ПРО НАДАННЯ АВТОКЕФАЛІЇ УКРАЇНСЬКІЙ ПРАВОСЛАВНІЙ ЦЕРКВІ: ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ДЕРЖАВИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Досліджено значення автокефалії Української Православної Церкви у зміцненні незалежності держави. Проаналізовано питання подолання існуючого церковного розділення та не перетворення церкви на політичний інструмент.

Ключові слова: Томос, автокефалія, Українська православна церква, патріархат, Синод.

Abstract

The importance of autocephaly of the Ukrainian Orthodox Church in strengthening the independence of the state is explored. The issue of overcoming the existing church division and not transforming the church into a political tool has been analyzed.

Keywords: Tomos, Autocephaly, Ukrainian Orthodox Church, Patriarchate, Synod.

Відомо, що 15 грудня цього року Об'єднавчий собор помісної Української Православної Церкви (УПЦ), що відбувся у Києві, засвідчив, що Україна є незалежною від Москви як у політичному, так і релігійному плані. Проаналізуємо певні питання, які виникли у зв'язку із цією подією, та наслідки для українського суспільства.

Ще 11 жовтня 2018 року у Стамбулі Синод Вселенського патріархату прийняв рішення надати Томос про автокефалію православної церкви в Україні. Відповідне рішення було затверджене Синодом. Найважливішим церковним документом є Томос. Він видається за наказом Вселенського патріарха і надає церкві автономію або автокефалію. У випадку з Українською Православною Церквою, отримання Томосу означає повну незалежність УПЦ від інших церков і її самостійність. Залишаючись частиною Вселенської Православної Церкви, автокефальна церква має повне самоврядування. УПЦ отримує право обрання предстоятеля, може видавати статuti, канонізувати святих, складати чинопослідування, співи тощо [1].

До цього часу в Україні діяла лише одна канонічна Українська православна церква Московського патріархату (УПЦ МП). УПЦ Київського патріархату і Українська автокефальна православна церква не були визнані [2]. Навесні 2018 року президент України Петро Порошенко звернувся до Вселенського патріарха Варфоломія з проханням про надання Томосу УПЦ і досяг угоди з цього питання.

Пізніше створення єдиної православної церкви в Україні підтримала Верховна Рада. 268 народних депутатів проголосували за постанову про підтримку звернення президента до Константинопольського патріарха. Церква Московського патріархату виступила з критикою дій української влади і розцінила таке прохання як втручання держави у справи церкви. Тоді в УПЦ МП заявили, що виключають визнання автокефалії України. Дії Константинополя назвали незаконними і неканонічними. У той же час, на зборах ієрархів Вселенського патріархату в Стамбулі постановили, що для отримання Україною Томосу не обов'язкова згода інших церков [3]. Взагалі Константинопольський патріарх володіє винятковим правом надавати автокефалію православним церквам, починаючи ще з 16-му століття у Росії.

Чому Московська патріархія чинила опір? Причина такої реакції зрозуміла – вона вважає Україну своєю канонічною територією. На нашу думку, Україна не повинна керуватись Москвою, ні в політиці, ні в релігії. Водночас не варто розглядати автокефалію Української православної церкви як якусь геополітичну чи політичну поразку Росії, як про це говорять деякі експерти. Адже релігія не повинна використовуватися для здійснення політичного контролю, і це не повинне бути питання національності [4].

Незалежність Української церкви є важливим та позитивним моментом для України та суспільства загалом. Відомо, що Російська православна церква завжди була близька до політичного керівництва Російської Федерації і, таким чином, була і є політичним інструментом, в у тому числі, для реалізації політичних цілей Росії щодо утримування України під контролем. І тому автокефалія Української православної церкви є важливим кроком для незалежності України.

Крім того, створення помісної церкви підвищить авторитет народженої на руїнах СРСР української держави і, відповідно, посилить інтерес влади України до співпраці з УПЦ незалежно від того, яка політична партія буде знаходитися біля керма держави. Православна Церква завжди була духовним стрижнем державності східних слов'ян, а держава завжди служило опорою і захистом для Церкви.

Водночас створення єдиної Помісної Православної Церкви в Україні містить у собі багато ризиків і ймовірніших конфліктів, суперечностей та додаткових викликів, що можуть суттєво відобразитися як на внутрішньополітичному житті країни, так і на її геополітичних цілях. Тому слід врахувати можливі сценарії розвитку подій після створення в Україні домінуючої релігійної організації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Україна отримала рішення про надання Томоса [Електронний ресурс] // Укрінформ. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2556969-ukraina-otrimala-risenna-pro-nadanna-tomosa.html>.
2. Томос для України. Що буде з церквою після отримання автокефалії [Електронний ресурс] // Українська правда. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.pravda.com.ua/articles/2018/10/11/7194896/>
3. Рішення Синоду: Українська Церква отримає Томос [Електронний ресурс] // Українська правда. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.pravda.com.ua/news/2018/10/11/7194911/>.
4. Порошенко заявив, що Україна отримала автокефалію [Електронний ресурс] // РБК-Україна. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.rbc.ua/ukr/news/poroshenko-zayavil-ukraina-poluchila-tomos-1539274803.html>.

Бойчук Юлія Володимирівна – студентка групи УБ-15б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: yulia060798@gmail.com

Пазюк Олександр Сергійович – студент групи УБ-15б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: sashapazyuk1@gmail.com

Науковий керівник: **Денисюк Світлана Георгіївна** – доктор політичних наук, професор кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: svetadenisiyk@gmail.com.

Boichuk Yulia V. – student UB-15b, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email :yulia060798@gmail.com

Pazyuk Oleksandr S. – student UB-15b, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email :sashapazyuk1@gmail.com

Supervisor:**Denisyuk Svitlana G.** – Doctor of Political Science, Professor of the Department of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: svetadenisiyk@gmail.com.